

OPSTANDIGE LIEDEREN

DERDE DEEL DER LIEDEREN
VAN
A. VAN COLLEM

UITGEGEVEN DOOR C. A. J.
VAN DISHOECK TE BUSSUM

OPSTANDIGE LIEDEREN

LIEDEREN VAN A. VAN COLLEM VERSCHENEN BIJ VAN DISHOECK:

- I. LIEDEREN VAN HUISVLIJT.
- II. LIEDEREN DER GEMEENSCHAP.
- III. OPSTANDIGE LIEDEREN.

OPSTANDIGE LIEDEREN

DERDE DEEL DER LIEDEREN

VAN

A. VAN COLLEM

UITGEGEVEN DOOR C. A. J. VAN DISHOECK
TE BUSSUM IN HET JAAR MCMXIX

WAAR GENOEG VAN ZIJN...

Waar genoeg van zijn op aarde:
Boeven, dieven en bastaarden,
Lichtekooien en gespuis
Dat in holen bouwt zijn huis, —
Stratensliepers en bandieten
Die de baarden groeien lieten,
Den passant te maken bang, —
Oude wijven op den vang
Met gehoornde vingertoppen,
Weggestapt uit goore sloppen
Naar het meêlij op de straat, —
Krepels die in stokken staat, —
Wakke prijzen aan bordeelen,
Die bij dag de kaarten deelen,
Uit te spelen een gelag, —
Orgeldeuners op den slag
Die uit holle pijpen grommen
Door de stegen, nauw en kromme,
Labyrinth der oude stad, —
Jonge meiden op het pad,

Uitgezonden door makronen
Die in luierkroegen wonen, —
Zoekers in het bosch naar bank,
In hun oogen dievensprank,
In de handen het aangrijpen,
Moord en doodslag en verknijpen —
Wat is oorzaak, menschenpak
Met gedachten, goor en brak,
Oogen loensch en slijpe voeten,
Dat ge zóó zult blijven moeten,
Averechts en uit de schreef? —
Knechtschap was het die u dreef.
Knechtschap deed uw denken dalen
En u brengen naar de zalen,
Waar de misdaad wordt berecht, —
Knechtschap maakte u zoo slecht.

II

Waar genoeg van zijn op aarde:
Sluipers die de krachten gaarden
Der arbeiders in één hand,
Om hen sloten stalen band
En toen nepen, dat de werker,
Opgedrongen in dien erker,
Voelde leken harte-sap
En zijn spieren worden slap, —
Tot de greep ging langzaam open,
En de werker leerde loopen

Naar de stemme die beval:
Keer de tobbe, — veeg den stal. —
Span de peerden uit de boomen, —
Sta, wanneer de zon wil komen,
Met ons kouter op het veld, —
Wied de grassen, — snij het geld
Dat den grond uitschiet als halmen,
In mijn schuren saam tot schalmen, —
Zak de zee in en in mijnen,
Haal daar sponzen en robijnen,
Naar den bovengrondschen dag,
Dat mijn oog ze grijpen mag, —
Trek de wol uit Barbarije
Naar de grijze spinnerijen,
Die ik hier oprichten zal
Nabij een gezegend dal,
Waar gij huizen bouwt' voor rijken,
En voor u de arbeidswijken, —
O gij nuchter dievenpak
Met uw goud belegde jak,
En uw hersens vol van streken,
En uw handen die uitsteken,
Wat is oorzaak dat ge kreeg
Dezen gordel nimmer leeg?
And'rer knechtschap en ellende
Maakte u tot deze bende,
Die als goden zoontjes gaat
Op de allemansche straat.

III.

Daar nu zijn genoeg op aarde:
Mannen, in wie weten klaarde,
Dat het zoo niet langer gaat
Met den scheef gezakten Staat,
Waarin niemand dan wat rijken
Mogen vette bouten strijken,
En u laten het karkas, —
Proletaren, toekomstras,
Gaet in Socialisme loopen!
Wordt een leger van cyklopen!
Gooit de wereldorde om,
Stoot de kerels uit hun dom,
Die zich gaan met gore kaken
Van den arbeid meester maken,
Van de sterren, van de zon,
Van de velden, van de bron,
Van de vruchtigheid der aarde, —
Werker, werker, weet uw waarde: —
Veeg ons mooie wereldhuis
Schoon van boeven en gespuis, —
Ga den rijkaard murwe maken, —
Trek den gifttand uit zijn kaken, —
Hijsch de roode vaan ten top, —
Trap uw kroeg in en uw slop, —
Blusch de lichten der bordeelen,
Dat de wereldlichten spelen
Op een nieuw gerezen stad,

Vol van groen en mossig pad,
Wemelend van aangezichten,
In wier oogen sterren lichten, —
In wier harten dapper slaat
Vrijheid, vrijheid, uwe maat, —
In wier denken, ruim en teeder,
Wiegt het hemelwiegen weder, —
Vrijheid, vrijheid, zend ze voort,
Uit dit heden naar de poort
Die gaat op de toekomst open,
Waar de proletaren loopen,
Opgeheven, hoog van stand,
Op het wereldsch vaderland.

Er is iets glinsterende in mijn hart; —
Tusschen het zand der kleine voorgevoelens
Ligt plotseling te glinsteren stukje gruis;
Was het een felle wind die dit joeg open, —
Wind van begeerte, die in mij opstak, —
Wind van begeerlijkheid, — het wonder feit,
Alsof ik hoorde in mijn stille hart
Oproer, o Proletariaat, -- over de aarde
Uw klinkend groote stem, uw sterk gejuich,
Werkers, uw adem jagend door de ruimte?

Er ligt iets glinsterende in mijn hart.

OPTOCHT

Wanneer ik tusschen uwe drommen ga,
Proletariaat, armoedig, langs de keien
Der kleurenprachtige, grijze grachten-stad,
Waarlangs geboomt' zijn kandelaars opheft, —
Als een beveiligde voel ik mij tusschen u.
Gij gaat als opgeheven droomen naast mij om;
Ieder der uwen is een droom van mij,
Een droomer uit mijn binnenst' uitgestegen,
Tot wien ik opzie vol verwondering;
Ieder der uwen is een gaande vlam;
Te zamen zijt gij als een laaiend vuur.
Ieder der uwen is het algeheel.
En ik, een niet verbrande in dit bosch
Van gaande vlammen, — vlammend ga ik om,
En voor mijn oogen wordt mijn kleuren-stad
Onwezenlijk, haar huizen wankel en haar hemel laag.
De vormers van de schoonheid hebben mij gevangen; —
De droomers, die daar vlammend naast mij stappen
Met hun zon-oogen en hun wereld-knuisten,
En hemel-hersens op hun vurend lijf,

Die makers gaan een nieuwe wereld maken,
Die handen gaan een nieuwe wereld kneden,
Die pottenbakkers gieten nieuwe vormen,
Die smeden smeden nieuwe wereld-wapens,
Die schilders schild'ren nieuwe wereld-luchten,
Die draaiers draaien nieuwe wereld-orde,
Die scheepsbouwers gaan een nieuw land be-zeilen,
Die maten gaan een nieuwe maat-schap meten,
Die monden gaan een nieuwe taal nitspreken,
Die hersens gaan een nieuwe stad uitdenken,
Die voeten gaan het oude vuil wegtrappen, —
Want al die oogen zien waar schoonheid ligt,
En al die ooren hooren nieuwe schoonheid,
En al die menschen glanzen als een vlam
En ik, die tusschen uwe drommen ga,
Ik ben begnadigde, want al het vuil
Der oude maatschappij viel van mij af;
Ik, een als gij, een niets bezittende,
Een niets begeerende dan uw schoonheid,
Werd een der uwen, gij daar rechts en links
Naast mij, gij niet-bezittende, mijn broeder,
Levend gemeenschap-stuk, boom, blad en tak,
Rivier en woud, te zaam het wijd Heelal, —
Te zaam bezitters van het wiegend ruim,
Te zaam bezitters van de aarde,
Te zaam bezitters van de diepte der afgronden,
Te zaam bezitters van het angstig vliegend heir
Der vroege vrije vogels, minder vrij
Dan het de mensch is, want de mensch werd vrij; —

Gij niet-bezitters zijt te zaam de heerschers,
Gij goden-slaven gij werdt samen God, —
Allen te samen zijt gij God geworden,
En, tusschen goden, ga ik zelf een god,
Een niet-bezitter, die de schoonheid zoekt.

DE VERGADERING

U te feesten ouwe proletaren,
Lieten wij de beste zangers komen,
Hebben ze der bourgeoisie ontnomen,
Bourgeoisie, den braven burgenaren.

Aan de deuren zien wij ze rondwaren,
Kijken onze zaal in, waar de lampen
Gloeien tusschen bovenaardsche dampen,
Stijgend uit ontzachelijke sigaren.

Arme winkeliertjes in de koude
Met hun paletots en gruttershanden
Kijken uit verkoude roode randen
Buigen telkens daar zij niesen zouden.

Ook hun neuzen druppen, want de barre
Oosterwindgang slaat met gure snauwen
Aan hun arme hoofden die vroeg grauwen,
En in optelsommetjes verstarren.

Niet genoeglijk schiet hun avond henen,
Zij behoorren tot de buitengasten,
Voor wie sleutels op de deuren pasten,
En nu staan zij met gebolde beenen

Tot ons knusse zaaltje in te loeren,
Waar de lampen met hun gouden lansen
Tusschen bovenaardsche dampen dansen,
En sigarenvonkjes ommevoeren.

Maar wij openen fluks de vensterporen,
Henen vliedt de damp in grijze strooken,
Stem rijst op — zegt ons, niet meer te rooken;
Spreekster van den avond treedt naar voren.

Stilte valt de zaal in — Om de hoofden
Komt een vloot van slanke woorden varen,
Reeders zijn de ouwe proletaren,
En de koers is, naar het land beloofde.”

En de spreekster dalend in de branding
Der gedachten, die als wilde zeën
Steigeren en komen afgegleeën, —
Stuurt haar schip heen tot een vaste landing.

Haar gestalte heft zich, vlambeschenen
Wichlaresse, die kan teekens duiden,
Rafelt zij de maatschappij uiteene,
En haar woord gaat nieuwe toekomst luiden.

Iedere volzin is een schip geworden,
Opgetuigd tot hooge takelage,
Vlag in top en oproer is bagage,
Heel een vloot zeilt uit in haar slagorde.

Over de afgronden gaat zij rijden
Onzer diep bewogen maatschappije,
In de woeste golven voren snijden
Komt langs heuvelen en kam zij glijen.

En de woeste zee, het schubbig peerse
Ondier, dat zijn stalen kop wil beuren,
Haar omlaag te halen en verscheuren,
Voelt zich door loodzware hand beheerschen.

Kon men meten in de zaal het kloppen
Van de harten dezer die aanzitten,
En de vloot zien in de golven spitten
Dat de zee schreeuwt op in gele droppen,

Hooger dan de zee schreeuwt zou men hooren
Spatten in de harten, het voornemen
Heen te varen en bezit te nemen
Van het land dat aan de kim gaat gloren.

Met hun dichteresse op het vaartuig
Grijpen zij de takels aan en masten,
Buigen loef en zijwaarts heen de lasten,
En hun keel wordt een fel klinkend snaartuig.

Machtig in de zaal der gouden lampen
Steigert beurtzang op tot wilde reepen,
Vanen vliegen, doffe klanken stampen,
En de werkers zelve' worden schepen.

Zijn bevracht met goud hunner verwachting,
Zijn bevracht met haat aan het verleden,
En zij spuwen sissend hun verachting
Op het wankelende golvend heden.

„Holla hé” zingt d' uitkijk „Proletaren
Reeft de zeilen, rept u naar de schansen,
Ginder ligt een haven in het klare
Gouden zomerochtendlicht te dansen.

Ginder als met handspan te bereiken
Langs een zilvren haven van gelijkheid,
Doemen open groene wereldrijken,
Lanen wuivend van de gouden vrijheid.

Zingt nu makkers, die gij uw ellende
Voor een gouden toekomst gaat verlaten,
Spant de zeilen, gaat den steven wenden,
Koers de zetten naar de nieuwe staten.

Waar de leefkracht uwer forsche lijven
En de schoonheid die uw hand kan maken
Niet meer wordt de bate van wat snaken,
Die in werkerslijven handel drijven,

Niet meer is voor heeren en de houders
Der vrachtschepen die de lading loozen
In de beurzen van de aandeelhouders,
Uit het dagloon van de namenloozen.

Niet meer voor fabrieken, de bordeelen
Voor de werkers, in een net gevangen
Van veel raderen en kamergangen,
Waar zij winsten voor hun broodheer telen.

Eén bordeel waart gij o ronde aarde,
En de Arbeid als een stil verachte
Hoere zat zij aan haar uitkijkgaarde,
Gaf zich weg om geld bij dag en nachte.

Zing gij Hoere, want gij hebt verlaten,
D'oude kameren van uw ellende,
Gij bevrijde, naar de lichte staten
Van de toekomst gaat gij voetstap wenden.

Zing gij werker, vóór u, te bereiken
Door de zilvren haven der gelijkheid,
Komen open nieuwe wereldrijken.
Waar de wind waait van de gouden vrijheid.

Toen viel stilte. Maar de werkers hieven
Van hun zetels zich en van hun banken,
Alsof duizend bergen zich verhieven, —
Uit te spuwen vuur en oproerklanken.

Berstend door de kieren en de spaanders
Van de deuren, die bezeten trilden,
Dringt de zang op naar de buitenstaanders
Die zoo graag de zaal rondkijken wilden

Naar die barsche ouwe proletaren,
Naar die bende laaiende genooten;
Maar zij kunnen niet, de burgenaren,
Want zij zijn niet bij ons aangesloten.

Moeten in de wintersch felle koude
Aan plankieren en der deuren gaten,
Die wij wel eens extra open laten,
Kijken, of zij ietwat snappen zouden

Van de vreugde dezer oproerkraaiers,
Van het zangspel dezer vrijheidsmonden,
Van die bergen, die als felle laaiers,
Vuur en lava hebben uitgezonden;

Maar zij kunnen niet, — des grutters ooren
Staan niet naar een al te fel oproeren,
Zijn afkeerig van het trommelroeren,
Zijn voor kleine stukjes geld geboren.

Sperren zich des avonds bij den schuifklank
En het rinkelen van geld-geschilver,
Als de hand schept in de winkeltoonbank,
Harde centjes en het zachte zilver.

Kleine ronde witjes, sterrenduitjes,
Melkweg aan den grauwen gruttershemel,
Loopen op hun randjes met geluidjes,
Tusschen het rood koper cents gewemel.

Mooier dan der sterren myriaden,
Aan een hoogen nachthemel azure,
Van een wazen zomeravond pure,
Zijn de sterren in de toonbanklade.

Daar zij tusschen halve stuivers scholen,
Of verlichten centen-karavanen; —
Maar het allermooist is de verholen
Gulden, groetende als volle mane.

Eeuwig raadselvol gewijde kosmos
Gansch ontzachelijk en niet te vatten,
Ondoorgrondelijk en vol van spatten
Is der winkeliers toonbank-kosmos.

Uit hem zijn ontstaan de besjeshuisjes,
En de hofjes met omtuinde perken,
En de ouderlingen met hun buisjes,
Die voor scholen met den bijbel werken.

Alle goede woorden en de daden
Die de aarde paradijzig maken
En haar zaligsprekingen uitmaken,
Zijn ontstaan in winkeltoonbanklade.

En nu zouden deze centen-aaiers
Die de zaligheid in zakjes zoeken,
Moeten in de koude staan, aan hoeken,
Voor een smerig stel van oproerkraaiers!? —

Spoedt U, spoedt U, beter zijt gij waardig,
Ouderlingen, winkelierenzielen,
Met uw paletotjes en uw kielen
Hangend om het buikje heen eerwaardig;

Spoedt U huiswaarts, legt bevruchtend neder
Uwe winkelzielen en uw lijven
Naast uw ega in de bedverblijven
En baart nieuwe ouderlingen weder.

Even als hun vaders, zullen deze
Rondgaan met het zakje in de kerken,
En bedrijven Godvruchtige werken,
En hun heil uit winkeltoonbank lezen.

Even als hun vaders, voor gaten
Zullen zij aan de gebouwen loeren.
Hooren uit de zaal het luid oproeren,
En daarbij niet worden toegelaten.

Totdat gij zult werker, openbreken
Van de toekomst grendelen en deuren,
En de roode vanen in hun teeken
Naar de schitterende luchten beuren;

Totdat gij zult werker, henenvagen
Met één streek, de kerkezakjeszielen,
En de vlammen van het oproer dragen,
En deez' oude maatschappij vernielen ;

Over de vernieuwde aarde, springen
Nu in menschenharten deuren open,
Stem van de gemeenschap hoort gij loopen,
Stem van de gemeenschap hoort gij zingen.

Zing Gemeenschap die gij hebt verlaten
Uwe kameren van veel ellende,
Naar de toekomst, naar de lichte staten,
Gij bevrijde, zult gij voetstap wenden.

Zing gemeenschap, nu zijn te bereiken,
Over zilvren waters van gelijkheid,
D'eindeloze nieuwe wereldrijken,
Waar de gouden wind waait van de vrijheid.

Zing gemeenschap! van vallei en dalen
Zichtbaar zijn geworden de bewoners,
Onder hen zijn slaven noch daglooners,
Van geen meester gaan zij arbeid halen.

Zing gemeenschap, nu zijn broederschappen
Aan de menschheid het bevel geworden ;
Wind over de aarde, ga boodschappen :
Arbeid is de broederschap geworden.

Zing gij aarde, schoonheid is geboren,
Nieuwe werelden uit nieuwe wenschen,
Nieuwe wetten uit de nieuwe menschen,
Nieuwe wijzen uit de nieuwe koren.

Zing o menschheid die gij moogt aanschouwen
Vrijheid en gelijkheid's lichtend dagen,
Als een gouden optocht aan het blauwe,
Over velden die verduisterd lagen.

SPIJTIG MEILIED

Wij hielden d'adem in en zagen uit,
O heilig Russisch volk, zoudt gij komen?
Was dit des Moejik's donker naderstroomen,
Zijn als uit orgel stralende geluid?

Wij dachten, tijd is rijp, het wordt voldongen,
Het Oosten blinkt, een nieuwe menschheid komt,
De wilde Marseillaise wordt gezongen,
Revolutie over de aarde tromt.

Ach, al om niet, gij zijt te snel verlopen
Tot oude stilte, zingende oproerschaar,
Weg viel des Moejik's broederlijk gebaar.
Waarmee hij maakte nieuwe tijden open.

En wij ontgoochelden, weer heengesmakt,
Verloren en verschrompeld en vergeten,
Als landverhuizers met hun woon' bepakt,
Zitten wij neer en gaan den einder meten.

En houden d'adem in en zien weer uit
Naar verten, her en der, of mocht uitkomen
Uit ietwat land, het orgelende stroomen,
Onmetelijk, dat dreunende geluid!

DIEPE VERACHTING...

Diepe verachting is in ons gekomen
Voor de bloedbruiloft in wereldzaal, —
En de vernedering: dat niet voorkomen
Werd dit aanzitten ten doodenmaal; —

Diepe verachting en de bitternisse
Dat wij den beker dronken van het bloed
En toch de hand niet vloekten, de gewisse,
Die beker doopte in den rooden vloed.

Afkeer van ons, die met ons denken reikten
Naar de vernietiging van evenman; —
Afkeer van ons, die met de daad bereikten,
Dat uit den schedel bloed vloot als uit kan.

Afkeer van ons, die leefden om te leven
Dit diep meedoogenloos verschrikt bestaan,
Waarin werd staal in mannenlijf gedreven
Bij slaande trom en wapperende vaan.

Afkeer van ons, die vaderlandsche zangen
Aanhieven uit een kinderlijken waan,
En als beschonkenen, daarin gevangen
Elkander stieten met de wapens aan.

Afkeer van ons, die sluipende beloerden
Eenzamen post op smallen heuvelkam.
Met klinkend schot den hoogen nacht beroerden;
O de gesmoorde kreet, die uit hem kwam.

Afkeer van onze oogen bloedbeloopen,
Van onze lijven in soldatenpak,
Van onze knieën, die langs heuvels kropen,
Van onze vuisten waar het mes uitstak.

Van ons verstand afkeer, waarmee wij wisten
Te maken het vèdragende kanon,
De handgranaten en de duizend listen
Waarmee de haat op nieuwe moorden zon.

Van ons bestaan afkeer, van onze monden
Gestadig drupt een gallig gelig vocht,
Wij proeven neerslag, die wordt afgezonden
Op onze tong, uit donkre slangenkrocht.

O Socialisme, ooit aan ons verschenen
Licht, dat de herleving heeft beloofd,
Kom haastiglijk, verschijn, want wij versteenen,
Stil staat ons bloed en lichtloos wordt ons hoofd.

VOOR HET VADERLAND

Wij zijn gedaald, het licht af, naar beneden,
Onder de gronden; tot het klein geboeft' —
Dat, om te leven, vijanden behoeft;
Van hen te leeren — zijn wij afgegleden.

Wij hebben onze broeders tot vijanden
En onze moeder tot slavin gemaakt;
Het kostbaar zoete leven aan te randen,
Gedijde onze ziel en heeft gesmaakt.

Wij hebben huis en hof en haard gesteenigd, —
Zij deden het, zoo zij het konden doen,
Uit dorp en vlekken de verschrikte menigt'
Joegen wij op van d'ochtend tot den noen.

Toen gingen wij de donk're klokken luiden
En staken in het kerkportaal den brand, —
Maar eerst de meisjes, moeders en de bruiden
In schuur en voorhof hebben wij overmand.

Gij deedt het, gij en ik en hij en allen, —
Wij zijn bij de bloedfeesten dol geweest;
Menschen-gewaad is van ons gevallen;
Naakter zijn wij geworden dan het beest.

Wij zijn gedaald, de hoogten afgegleden
Onder de gronden, naar het klein geboeft' —
Dat, om te leven, stoot en moord behoeft —
Zoo ver, zoo ver, en daar nog diep beneden.

V R E D E

Voor Henriette Roland Holst.

Smartelijk-zoet woord, waarvan deez' tijd verhaalt,
Door de veeltaligen, die zijn verzameld, —
Gij laaiend vuurge bede uitgestameld, —
Gij zijt een schim die door ons denken dwaalt.

Wij meenden U te zien, wanneer ons oog
Verlangend was den einder heen te staren —
Maar uit de aarde gele vlam opvloog
En bloed drupte van de verschrikte blaren.

Wij meenden U te hooren — ver vervaagd —
Bij het gevlam en het vol-helsch rumoeren
Der juichende kanonnen en vuur-roeren
Boven de stervenden, wier stem weeklaagt.

Wij wilden tot U roepen, kom toch, koom,
Zooals een moeder komen kan, genegen, —
En werden kinderen, droomend een droom;
Zij zien lieflijke gestalte zich bewegen.

Wij wisten in ons hart, dat gij bestaat,
Want de natuur wil uwen naam belijden
En uwe sfeer, wanneer door bosschen gaat
De avondstille langs de stammen schrijden.

Dan luisteren wij tot U, — maar gij daalt af
En zijt geweken naar zeer verre rijken;
Wel meet ons oog den wijden afstand af,
Maar onze voetstap kan U niet bereiken.

Waar gij verdwenen zijt, een loome zee,
Begaat ons oor met zacht belovend zingen;
Wij wilden naar die woonsteê met U mee, —
Maar kunnen niet, — want waar wij schrijden, springen

Voor onze voeten bergen tot een rij
Van vele ketens, niet te overklommen,
Wij stijgen moeizaam op, en dalen wij, —
Voor onze voeten nieuwe bergen schimmen.

Soms meenen wij te zien Uwe woonsteê;
Dan laat een spleet van zilver uitzicht speuren;
Wij gaan verheugd, maar aarzeling gaat mee,
En nieuwe bergen, nieuwe toppen beuren....

Is menschheid dan gedoemd, altijd te gaan
De hoogten op, die zich de menschen schiepen?
Zijn menschen dan gedoemd, altijd te gaan
Dezelfde bergen die zij altijd liepen?....

Kom, Socialisme, stort het dynamiet
Van uw begrip binnen de harte-spleten
Van alle de menschen op elk aard-gebied;
Dan springt uit-een die zelf-geschapen keten, —

Dan zal gehoord worden donder en val
Van deze maatschappij, die vliegt uit-eene,
En ope' breekt het wijd-gezegend dal,
Daar, waar wij zagen Vrede schrijden hene'. —

Niet meer een schim, maar hooge werkelijkheid,
De Vrede als een moeder zal zij komen; —
Haar armen zijn een wieg, waarin verblijd
De kinderen der aarde zullen droomen.

OPROEP AAN ONZE KAMERADEN

Hoort gij ons niet roepen oude makkers,
Als gij denken moet aan uwe vrijheid,
Hoort gij ons niet roepen oude makkers?
Wij zijn deez' diepe vrijheid ingegaan,
De wijde wildernisse, de oer-oude,
Waarin de vogel schreeuwt, het roofdier sluipt;
Ook wij, wij sluipen, wij de pionieren,
Roeien het lage-bij-de-grondsche uit,
Richten ons heftig op en maken vrij
Ons zelve en de mensch-gelijke boomen
Van woekering der vunze slingerplant.

Hoort gij ons niet roepen oude makkers,
Buigt uwe hoofden heen waar gij eens waart,
Eertijds waart gij de oude communisten,
Gij stond gestrekt tegen de maatschappij,
Naar al wat hoog was richtte zich uw hand,
Want gij stond hooger, in de vrijheid stondt gij,
De vrijheid dezer die nog niets bezitten

Was in uw hart en blonk uw woorden uit,
Gij wildet niets bezitten oude makkers
Dan heel de wereld, als een communist, —
Als communisten zooals wij nu zijn.

Hoort gij ons niet roepen oude makkers,
Gij zijt verdwaald in d'oude maatschappij,
Gij leeft met uwen ouden tegenstander
Het kapitaal, en sluit met hem verbond,
Dat hij iets van rijkdom aan U schenke,
Opdat uw zoldering wat minder laag,
Opdat uw kamerschot wat minder klein,
Opdat uw vrije dag wat losser zij
En gij hem schenke tot een wederruil,
Voor uw verbeterd loon in slavernij,
Het altijd zich hernieuwende bezit.

Hoort gij ons niet roepen oude makkers?
Makkers, wij wonen in d'oneindigheid,
Waarbinnen geuren van de vrijheid waaien,
Om onze hoofden en baarden waaien zij,
In onze strotten, onze diepe longen,
In alle cellen van ons kloppend bloed,
In alle kanalen van onze weefsels.
In alle straten van ons denkend hoofd,
In alle uren onzer diepe nachten,
In alle dagen die wij binnengaan,
Alom, alom, de geur der vrijheid waait.

Wanneer gij ons hoort roepen oude makkers,
Schudt van U af dat teeken van verbond,
Vergeet uw leider en zijn naren dichter,
Stapt uit hun denkers-poeltjes naar ons toe,
Geneest aan het geestdriftig versche kruid,
Dat op den bodem groeit der revolutie; —
De woorden uwer dichters zijn verschaald,
De leuzen uwer leiders zijn vergoord,
De motor van hun denken is gelapt,
Zij gaan niet meer, zij kruipen naar de toekomst.
Springt uit de rij en sluit U bij ons aan.

DE VERWORPENEN

De verworpenen, die denkend worden,
Zullen ingaan tot een nieuwen dag,
In wier oude hoofd de oogen dorden,
Deze worden blinkend van gezag.

In wier leven armoe heeft gesproken,
Gore stem van tellend kopergeld,
Deze zullen hooren, de ontloken
Gouden klokken van het voorjaarsveld.

Zij, die voor den meester bogen neder,
Handen opwaarts naar het dageloon,
Zullen springen op en worden weder
Van de vrije aarde vrije zoon.

Deze die neerzaten, heengezonken,
Peinzende, wat hen dus had vergoord,
Zullen worden van het weten dronken,
Dat een nieuwe schoonheid hun behoort.

En die eertijds droegen om de leden
Teekenen van de afhankelijkheid,
Zullen opgaan naar een stralend heden,
Door de poorten der oproerigheid.

MEILIED

Voor U Proletariaat, het goede lied,
Het lied, dat uit mijn binnenst' komt gestegen,
Het lied, dat altijd in mij heeft gelegen,
Dat gij gemaakt hebt, en uw zanger, niet.

Het wil eenvoudig zijn, mijn goede lied,
En nochtans naar den hemel steigeren,
Het zal uw buiging en uw lof niet weigeren
Proletariaat, als gij zijn rythmen ziet.

Het wil zichzelf zijn, mijn goede lied,
Het weet zich uit een vreugdewel geboren
En diep verborgen smeult het stille gloren,
Dat gij ontmoet, wanneer gij in hem ziet,

Het wil alleen maar zijn een goed nieuw lied,
En nochtans zal het in uw oude hoofd ontsteken
Reepen van licht, tot uit uw oog gaat breken
Een zonnenopgang die het goud uitgiet.

Het wil voor U zijn, werker, dit goed lied,
Wat geeft het om de brave burgenaren,
Het wil alleen zijn voor de proletaren,
Voor anderen dan gij zijt zingt het niet.

Het wil eenzijdig zijn, mijn goede lied,
Het wil alleen de werkersharten raken,
Het wil die ouwe kerels vreugdig maken,
Lachend en stralend en anders wil het niet.

Het wil opstandig zijn, mijn dapper lied,
Wanneer aanbreken revolutiedagen,
Zal het mij zingende den dood injagen,
Terwijl mijn stervend oog de vrijheid ziet.

.
Het wil opstandig zijn mijn lied, mijn lied.

LENTE

Wanneer het lente worden zal?

Reeds bloeit de vlier en ritselen de gronden,
De trage beken krijgen duizend monden...
De lente, lente.

Wanneer het lente worden zal?

Aan strakke lucht een helle ster gaat lopen,
De heide legt een blad van purper open,...
De lente, lente...

Wanneer het lente worden zal?

Hoort gij den nacht? de schemering wordt klare
Uit de zee-diepte rijst een blijde mare...
De lente, lente...

Wanneer het lente worden zal?

Er is van overal gerucht vernomen,
Van af de bergen is een stem gekomen...
De lente, lente...

Wanneer het lente worden zal?

Schermutseling wordt hoorbaar in de velden,
De Dood stijgt uit, hij gaat nieuw leven melden...
De lente, lente...

Wanneer het lente worden zal?

Wij zijn de vlier, de ritselende gronden,
De trage beken met de duizend monden,
De helle ster die aan de lucht ging lopen,
De paarse heide die kwam lichtend open,
De komers die den schemer maakten klare —
Wij zijn de makers van de blijde mare —
Schermutseling die opsteeg uit de velden,
De Dood zijn wij en komen menschheid melden,
Haar lente, lente, lente.

KOM SOCIALISME

Kom, Socialisme, draag het witte licht,
Dat in de harten brandt der lichtverteederden,
Boven de hoofden van de diepvernederden,
Dat zij het zien en worden opgericht.

Kom, Socialisme, steek opvlammend aan
De lampen in de hoofden der arbeiders,
En in de harten van de kleine lijdens,
Die als vergetelheden ondergaan.

Kom, Socialisme, stoot de volkeren heen,
Dat in hun ziel opsta ontzachlijk beven,
Tot zij zich werpen weg, om vrij te geven
De wereld aan elkanderen gemeen.

Kom, Socialisme, maak de harten wijd
Als sterrennacht en diep als Oceanen,
Dat alle gouddorst zinke in de lanen
Van den charybdis ter vergetelheid.

Kom, stralend Socialisme, kom weldra,
Bind mij met uwe machtige accoorden,
Raak met uw gouden adem aan, mijn woorden,
Opdat ik zingende tot u inga.

DE BLINDE

Ik ga soms door de straten als een blinde
Ziener naar de toekomst, en een lach
Komt schijnen aan mijn denken, daar ik zag
De proletaren, die mij wel-gezinde
Werkers, de gestalten met het stug
Bewustzijn in den harden hersenboog,
Zich verheffen tot een menschen-hoog
Gebouw van schoonheid, sterk en stil en vlug;
Alle de dingen rondom mij, verzinken
Voor dit nieuwe wonder, dat zijn klaar
Gelaat opheft, mijn ooren mogen drinken
En mijn oogen, schoonheid van gebaar,
Ik hoor woorden worden ritseling
Van kleine bladen, vallend uit den kring
Eener gemeenschap, die fijn lachend gaat,
Naar het diepe einder eener straat;
Wist ik slechts wat deze menschen spraken,
Wist ik slechts waarvan zij woorden maken. —

— Lichtend is het droomende azuur
 Van den Zomeravond, die nu staat
 Zacht nadenkende, — het aarzeluur
 Van den schemer die den nacht ingaat —
 Wist ik slechts waaraan die menschen denken,
 Wist ik slechts uit welke vreugde, schenken
 Zij der woorden kostelijken wijn,
 Wist ik slechts wat zoo weldoend doet zijn
 Deze borreling van heimlikheden; —
 — Kleine vlugge bergstroom sprong beneden,
 Van de rotsen af, voorbij den tak;
 Wist ik slechts wat in dien mensch uitbrak,
 Dat hij staat gelijk een vrucht te gloeien; —
 — Lente heeft geroepen, en te bloeien
 Hazelaars en zilverberken gaan —
 Wist ik slechts wie in hun lijf stiet aan
 Ritseling als uit een rijpen akker
 Geuren uit een ademenden grond,
 En ik luister — maar het is de mond
 Van mijn verbeelden, die de lucht maakt wakker,
 En het stralende, het fijn geluid
 Is het denken dat van mij gaat uit.
 Wereld is gebleven die zij is
 Koel en afgewend en zelfgewis.
 Menschen zijn gebleven die zij zijn,
 Geen die voor den andere kan zijn.
 Menschen zijn naijverig als een boom,
 Ieder pronkt in eigen takkenstroom,
 Ieder draagt om zich een wijde sfeer,

Daarin hij is en dan niemand meer,
Niemand kan de eigen sfeer doorbreken,
Niemand hoort gemeenschap in zich spreken,
Niemand voelt zich met de menschheid één,
Ieder is een sfeer voor zich alleen,
Niemand draagt de geestdrift in zijn trekken,
Niemand kan uit andere wezens wekken
Daden, opdat vonkende onstond
Nieuwe menschheid op het aarderond,
Niemand kan de rassen en de Groepen
Aller menschen tot *een* volk oproepen.....

.

En toch lach ik stille oude droomer
Naar de toekomst, want ik weet de Komer,
Die dit blinde loome afgewende
Heden, naar het Gouden licht zal wenden,
En op aarde wentelingen wekken
Dat de bergen sidderen en als gekken
Staan te dansen in de wereldhal,
Want zij hooren het bazuingeschal
En uit alle wereldstrooken toegelooopen
Komen de werkers en die maken open
Toekomstpoorten en zij werpen af
Hun vuil Heden, heel den boozen draf
Stinkende, de belt van vele eeuwen
Over de golven, dat de zeeën schreeuwen
Van den stank, die aan hun borsten sloeg;
En zich zelve zien zij staan, de ploeg
Der werkers boven op de donkre aarde

Als een purpren kring van vastgeschaarde
Naakte wezens waar het goud afdroop,
Ieder hunner hoog als een cykloop
Maar het hoofd van edel menschen aangezicht,
En zij hooren zingen het gedicht
Der gouden vrijheid, dat de sterren beven
Op hun voeten en geluiden geven
Naar de ochtend-zonne, — „Ziet den mensch,
Op de aarde gaand' van grens tot grens,
Hij werd als een der onzen, naakt van licht,
Stralende is zijn hoog aangezicht,
Uit zijn woorden schiet een pijl van klank
Zich verheffende naar gindsche bank
Waar de wolken vluchten voor dien straal,
Opgevlogen uit de aardezaal;
Ziet die wezens, hunne handen wijzen aan,
Waar wij sterren mompelende staan,
Ziet die goden in het naakt habijt
Hunner eigenwaarde op het wijd
Tapijt der aarde golvende heengaan,
Hoort hen roepen, dat is opgestaan
Nieuwe menschheid op de wondre aarde,
Hoort hen zingen, deze fijnbesnaarde
Elpen instrumenten, hoog van keel,
„Op het in de ruimten wentlend deel
Dezer wereld, is de mensch geboren
Prijst zijn naam, gij sterren in uw koren”

.

En stil lach ik, oude dwaze droomer
Naar de toekomst, want ik zag den komer
Die dit dwaze, droeve afgewende
Heden naar het gouden licht zal wenden
En ik zie de werkers, de gezinde
Mannen, de gestalten met het stug
Bewustzijn in den harden hersenboog
Zich verheffen tot een menschenhoog
Gebouw van schoonheid sterk en stil en vlug
Blinkende en edel van gelaat,
Zonnewezens op de wereldstraat.

HEBT GIJ DE VROUW GEZIEN

Hebt gij de vrouw gezien, die maatschappij
Wegspuwt over de uitgelegde straten
Der wereldsteden van het Vasteland,
Amerika en vroolijk Engeland;
Zaagt gij ze gaan over de wereldvloer,
Des voorjaars als de hemel prachtig is,
Of in den avond, of namiddag, — winter,
Bloots'hoofds vervuild, omworpen van kleedij
En toch in een klein lachje, heimelijk,
Het lachje van veel weten, veel begrijpen
Om d'ingezogen purper-ouden mond; —
Van af den zomer tot den later winter,
In het gehavend hoofdje lachen zij
Het grijze lachje van de waardeloozen,
Die niets meer hebben om te bieden aan
Dan het verdroogde lachje om de grot
Des donk'renmonds, die woorden murmelt, woorden,
Waarvan geen woordenboek de herkomst weet,
En ook zij niet, zij voelen slechts hun lach,
Het lachje, dat hun Leven heeft geleerd,

Te lachen, toen zij jong waren en vader
Dronken thuis kwam en op moeder sloeg,
Dit was het kinderlachje — toen, de lach
Der vroege meisjes, die reeds alles weten
Omdat de oogen door hun spleten zien,
Wat er gebeuren gaat in donk're woning,
Wanneer de schemer over schimmen kruipt;
Dit is de meisjeslach en wordt tot lach
Der vrouw, op wie de mannen hittig azen
En die geslagen wordt en aangevleid
En van den een gaat tot den ander over
Terwijl van ied'ren man, de hand haar duwt,
En zij heendonkert naar de avondstraat
En zich verkoopt en lacht, en altijd lacht,
Want lachen is de hoogste menschelijkheid,
Is dit verloren, al verloren; al.
Sterren vaarwel, vaarwel o voorjaarslucht,
Gij avondzonnelanen goud en purper,
Een lachloos wezen gaat onder uw licht,
Een afgewezen, een uitgestootene,
Een weggeworpene, een moedervod.
Daarom, houd vast mijn hart, dien ouden lach,
Het lachen is uw eenige sieraad,
Uw menschheid zelve; Dieren lachen niet,
Geen enk'le der atomen in hun dans,
Terwijl zij door de ruimte dwalen, lacht;
De sterren lachen niet, de zon, de maan,
De boomen of de zacht bewogen bloemen,
De holle wind, de zeeën in den nacht,

Of in den ochtend als het zongoud barst,
Geen enk'le der kometen heeft een lach,
Een gouden lach te geven van zich uit;
Alleen de mensch, het kleine aardekind,
Wanneer dit kind lacht, splijt de hemel open,
De bloemen lachen en de boom beweegt,
En purpere' zeewateren kijken opwaarts,
En sterren maken rinkelend geraas,
Boodschappers loopen door de luwe locht,
Een kleurenspreiend kleed wordt uitgerold,
Van alle werelden vliegt uit een sein,
Want tot het luisterend gebogen Al,
Rimpelt het gouden lachje van een kind.

— — — — —

Hebt gij de Vrouw gezien, die maatschappij
Uitspuwt over de wijdgelegde straten,
De wereldsteden van het Vasteland,
Amerika en vroolijk Engeland;
Zaagt gij ze gaan over de wereldvloer
Des voorjaars als de hemel prachtig is,
Of in den avond, of namiddag-winter?
Bloots'hoofds, vervuild, verworpen van kleedij
Zaagt gij haar gaan, de weggestootene,
Het levend vod, dat met lam handje loopt,
Het groene haar vergrijsd, de mond een scheur,
En toch nog lachende fijn heimelijk,
Haar kleine lachje van de waardeloozen?

DE SCHILDERIJ

Uit uren van aandacht was het beeld ontstaan,
Het had hem aangegrepen en hij was gegaan
Door haar oogen henen naar beneden,
Langs het toevallige was hij vergleden,
Hij zag de ziel die in haar levend stond,
Het bevende waaruit die vrouw bestond,
Het cellenweefsel, waaruit liepen draden
En van dit vreemd gelaat maakten de naden,
En weefden dezen mond, dien zij bewoog
Tot een vreemd lachend masker, waarop woog
Een verre schaduw, een verdriet, een last
Van kleine schilfertjes, een saamgetast
Van vele droeve heimlikheden,
Die scheefden haren mondhoek naar beneden,
Haar mond lag stil te lachen in den kreet
Van een die 't weggaan van de vreugde weet,
En op haar oogen néér de leden hingen
Als vleugellamme vogels, en ontvingen
De weifelende glans van somberend metaal;
Haar loome oogen waren het verhaal

Van voetstappen over haar heen geschreden,
Van mannenhanden door haar lijf beleden,
Haar oogen droegen schijnsels van een lamp
Uit avondkamer, waar opstijgt een damp
Uit fijne sigaret, een zoete geur
Die op den smaak neerslaat gelijk likeur,
En maakt het denken van zijn weeheid ziek,
Een geur die drijft de luchten balsemiek,
En 't lichaam willig en tot overgave
Naar de begeerige handen die aandraven;
Haar oogen waren wetters van dit leed
Als men vergeten wordt; — en zij vermeed
Ze op te heffen naar het open licht,
Ze hield ze in halve tinten, bijna dicht,
En verfde haar gelaat met vermiljoen
Een weinig, om behaaglijk aan te doen,
En te verkleinen haar nádagen;
Zij hield ze met een veinsje opgeslagen
Alsof zij schalkte met haar vrouwe-zijn,
Zij wilde wel voor ieder uwer zijn
De liefste, d' allerliefste, de bekoorde,
Die tot de driften van uw lijf behoorde, —
Zij stond dan voor u uit en was gereed,
En gaf zich uit de cirkels van haar kleed,
Aan uwe oogen, om snel op te rijzen,
Wanneer gij wenschen zoudt. — Zij wist de wijzen
Die Liefde speelt en ook het dansgebaar
Waarmee de hartstocht maakt zich openbaar,
Zij wachtte —